آب
آرام، باز، پیوسته
شماره ۳۹
تیرماه ۱۴۰۱
کارمشترک هیئت‌های اندیشه‌ورز دانشگاه‌های علوم پزشکی کرمان و ایران
جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت توسعه مدیریت و منابع
دانشگاه علوم پزشکی کرمان
دانشگاه علوم پزشکی ایران

نیل به مرجعیت علمی

مرجعیت علمی در سیاست های کلان کشوری

جایگاه مرجعیت به معنای مراجعه ی مستمر دیگران به یک فرد یا سازمان است که در نتیجه ی برنامه ریزی بلندمدت و پشتکار جدی حاصل می شود. وقتی صحبت از مرجعیت علمی و فناوری ایران می کنیم یعنی باید متخصصان همه ی کشورها، در کارهای علمی و فناوری خود به ایرانیان مراجعه کنند و در بهترین وضعیت، حتی مایل باشند که ابتدا زبان فارسی را یادبگیرند.

واژه "مرجعیت علمی" اولین بار توسط مقام معظم رهبری مطرح و موجب شکل گیری گفتمانی جدید در حوزه علم و دانش کشور گردید و امروز این واژه، به عنوان اصطلاحی رایج در گفتمان دانشگاهی و علمی کشور ورود پیدا کرده و به صورت متواتر در اسناد بالادستی به آن اشاره شده است. به عنوان مثال:

بند ۶ راهکارهای اجرایی فصل سیزده قانون برنامه سوم توسعه

برخی موسسات علمی باید به مراکز پیشرفته علمی در حوزه های مختلف علوم تبدیل شوند و بر اساس بند ج ماده ۴۹ برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سرمایه گذاری در علوم منتخب برای جهت دهی به توسعه علمی کشور ضرورت دارد.

بند ه ماده ۱۵ از فصل دوم بخش دوم قانون پنجم توسعه

شکل گیری قطبهای علمی، شرط اصلی پیشبرد مرزهای دانش و فناوری است.

بند سوم سیاستهای کلی علم و فناوری

ارتقاء جایگاه جهانی کشور در علم و فناوری و کسب مرجعیت علمی در حیطه های مختلف از طریق ایجاد و نظارت بر نهادهای دانشی بنام قطبهای علمی

نقشه جامع علمی کشور

تمرکز بر فعالیتهای تحقیقاتی ویژه در حوزه های اولویت دار

نیل به مرجعیت علمی در دانشگاه ها

نقطه شروع یک نهاد دانشی برای حرکت به سمت مرجعیت علمی می تواند مزیت رقابتی علمی نسبت به نهادهای دانشی همتا باشد که به آن نهاد دانشی این جسارت و اعتماد به نفس را می دهد که در رقابت با نهادهای دانشی رقیب، برگ برنده را در دست داشته و بتواند با تلاش به جایگاه و رتبه برتر در میان این نهادها دست یابد.

نهادهای دانشی باید ابتدا حوزه های دانشی دارای مزیت رقابتی را شناسایی کرده و نسبت به تقویت آنها اهتمام ویژه بورزند. این راهبرد با عنوان راهبرد تمایز شناخته می شود که طی آن حوزه های تمایز آکادمیک دانشگاه علوم پزشکی کرمان شناسایی شده و برنامه کوتاهمدت و بلندمدت حمایت و تقویت حوزه های دانشی تمایزیافته برای دستیابی به مرجعیت، طراحی و اجرا می شوند.

سطوح مزیت رقابتی علمی

مزیت رقابتی در سطوح مختلف قابل تعریف است. ممکن است یک دانشگاه در یک حوزه علمی دارای مزیت رقابتی داخلی بوده و در حوزه دیگری مزیت رقابتی قوی و یا حتی انحصاری داشته باشد. انواع سطوح مزیت رقابتی بطور خلاصه به صورت زیر تعریف می شوند (شکل شماره ۱):

● مزیت رقابتی داخلی

مزیت رقابتی داخلی، یک رشته یا حوزه علمی در یک موسسه علمی را نسبت به سایر رشته ها یا حوزه های علمی در همان موسسه علمی برتری می بخشد ولی به هیچ وجه سبب رقابت پذیری موسسه در زمینه آن رشته در مقایسه با سایر موسسات نمی شود.

● مزیت رقابتی ضعیف

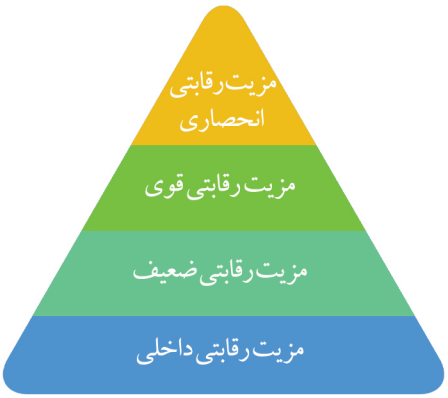
مزیت رقابتی ضعیف، منعکس کننده وضعیت یا عملکرد علمی خوب و قابل دفاع یک موسسه در زمینه یک رشته یا حوزه دانشی می باشد؛ ولی این عملکرد علمی، موسسه را در میان چند موسسه برتر کشور قرار نمی دهد.

● مزیت رقابتی قوی

مزیت رقابتی قوی، یک موسسه را در زمینه یک رشته یا حوزه دانشی خاص در میان چند موسسه برتر یا پیشرو در کشور قرار می دهد.

● مزیت رقابتی انحصاری

مزیت رقابتی انحصاری هنگامی معنی پیدا می کند که یک موسسه در زمینه یک رشته در داخل کشور از برتری مطلق برخوردار باشد و به بیان دیگر آن موسسه در زمینه آن رشته بدون رقیب باشد.

شکل شماره -۱ سطوح مزیت رقابتی علمی

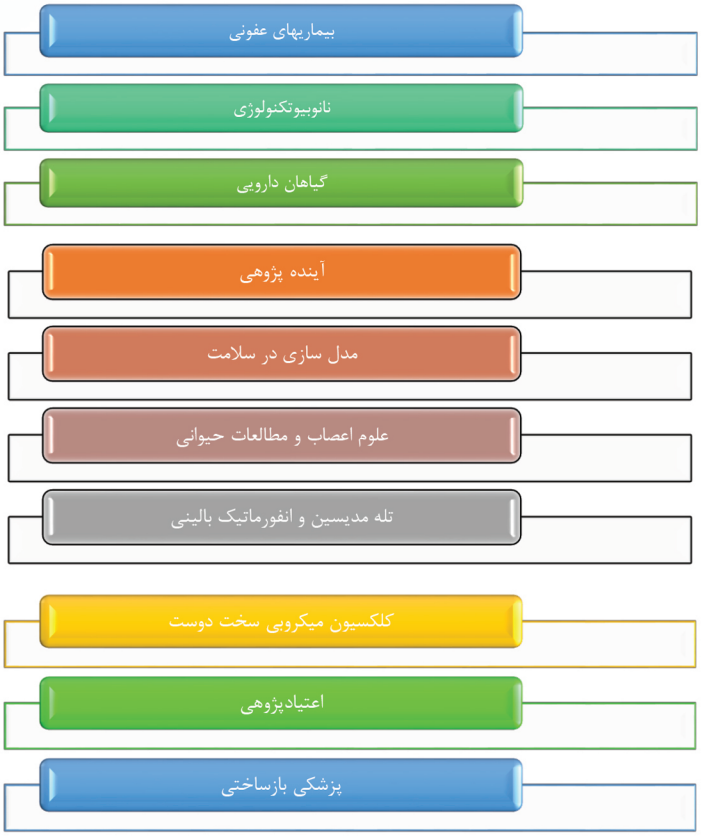
حوزه های تمایز آکادمیک دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دانشگاه علوم پزشکی کرمان با تشکیل کارگروهی متشکل از مدیران منتخب دانشگاه و جمعی از برترین اساتید و پژوهشگران دانشگاهی و با بررسی مزیتهای رقابتی دانشگاه و اولویت های ملی، گزینه های مختلف را برای تمایز رسالت آکادمیک دانشگاه مورد مداقه قرار داد و در نهایت موارد زیر را تعیین نمود (شکل شماره ۲).

شکل شماره -۲ کتاب سبز "مرجعیت علمی" هر دانشگاه علوم پزشکی کرمان

این حوزه های تمایز بعد از طرح و تصویب در شورای دانشگاه، به وزارت بهداشت معرفی شدند. در نهایت، پس از تصویب معاونت آموزشی وزارت بهداشت، حوزه های تمایز آکادمیک کلیه دانشگاه های علوم پزشکی در کتاب سبز "مرجعیت علمی" هر دانشگاه، منتشر شدند. حوزه های دهگانه تمایز آکادمیک دانشگاه علوم پزشکی کرمان در فلودیاگرام شماره ۳ نمایش داده شده اند.

شکل شماره -۳ حوزه های تمایز آکادمیک دانشگاه علوم پزشکی کرمان

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی کرمان
مدیر مسئول: دکتر علی اکبر حقدوست
سردبیر: دکترسمیه نوری حکمت
نویسندگان این شماره : زهرا سرابندی

Email: health.thinktank@kmu.ac.ir